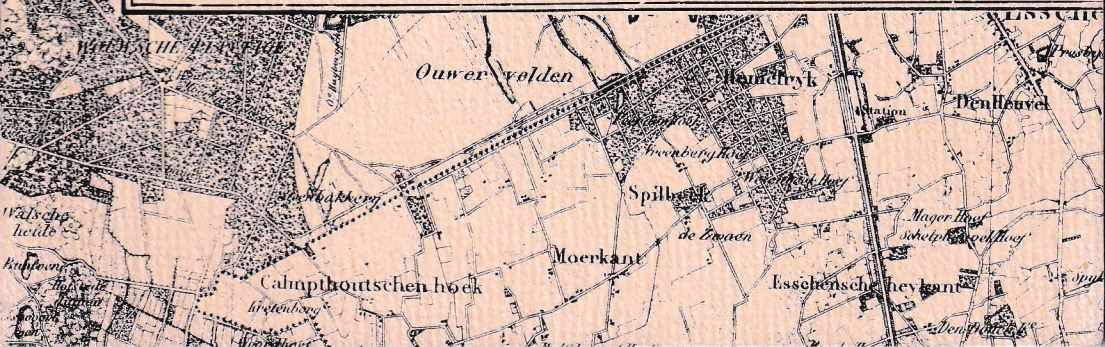

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

3 ~ " 86.

De Wouwse DTB's

Onder deze kop willen wij regelmatig terugkomen op opmerkelijke zaken die we in de Wouwse Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB's) tegenkwamen.

In deze eerste aflevering komt het overlijdensboek dat door L. Kruijff DTB 7 werd "gedoopt" aan de beurt. Het boek begint in 1640 met het overlijden van Roecxken op 6 januari 1640 op een leeftijd van 69 jaar.

Op dat moment was Judocus Bal pastoor in de parochie Wouw. Hij maakt er een gewoonte van om in het overlijdensboek aantekeningen te maken over de overleden bewoners, hun leeftijd, het aantal kinderen en als ze in de kerk begraven werden, over de plaats waar hun lichaam ter aarde werd besteld.

Dat alles uiteraard in het Latijn, "potjeslatijn" nog wel. Dankzij dr. E. Kemperman, die van het lezen van Latijn en oud-schrift een hobby heeft gemaakt, kunnen wij deze rubriek beginnen. De vertalingen die werden gebruikt zijn allemaal van zijn hand. Daarvoor natuurlijk onze dank.

SACRAMENTEN

Ook over het ontvangen van sacramenten maakte Bal aantekeningen. Zo stierf op 21 januari 1640 Petrus Bonecroes, een pachter uit Vroenhout. Nu ligt dat onder de gemeente Roosendaal, maar parochieel hoort dit gebied nog steeds onder Wouw. De man was plotseling bewusteloos geworden en alleen voorzien van de ziekenzalving. Tien dagen tevoren had hij, volgens een aantekening van de pastoor, nog gebiecht en de communie als teerspijze ontvangen. Onderwijl had hij nog een korte tijd "geleefd" (1). Op 19 februari van datzelfde jaar overleed Anthonius Snellen, pachter en schepen te Moerstraten. Hij werd 40 jaar.

Kinderen vermeldde Bal niet in het overlijdensboek. Daarvoor zette hij een streepje, waarbij hij voor Wouw en Kruisland een aparte lijst opzette. Wat hij tot kinderen rekende is niet helemaal duidelijk, want op 27 februari 1640 overleed Anna Janssens uit Kruisland op de leeftijd van 10 jaar. Zij werd wel met naam en verdere gegevens in het "normale" register vermeld.

SOLDATEN

In 1640 zitten we nog 8 jaar voor de Vrede van Munster, het einde van de Tachtigjarige Oorlog. Het zal in die tijd dus in deze omgeving vaak roerig geweest zijn. Op 28 februari 1640 meldt Bal dat Petrus Flander is overleden. Een Hollands soldaat die gewond werd door de Koninklijken (waarschijnlijk de troepen van Philips II). De man zou katholiek opgevoed zijn en op zijn sterfbed hebben gebiecht en de communie en ziekenzalving hebben ontvangen. Daarna is hij katholiek afgestorven en op het kerkhof begraven. Dat kerkhof was in die tijd nog direkt om de kerk. Bij de restauratie van de kerk direkt na de Tweede Wereldoorlog zijn hier op verschillende plaatsen nog beenderen gevonden.

REIZEN

Natuurlijk gingen vroeger de mensen ook wel eens op reis. Dat gebeurde dan vaak te voet en onderweg kon er best eens wat gebeuren. Dat overkwam ook Maria Domus (ook Thomissen genaamd). Zij was een weduwe van 60 jaar en op weg naar Princeland (nu onder Dinteloord). Tijdens haar reis stierf ze en kon geen enkel sacrament meer ontvangen. Toch werd ze als goede en katholieke vrouw in Wouw begraven, weet de pastoor te melden.

Vrouwen stierven in die tijd nogal eens in het kraambed, omdat de medische verzorging lang niet zo was, zoals ze nu is. Op 9 maart 1640 maakt pastoor Bal melding van het overlijden van Anna Claessens die op 29-jarige leeftijd in het kraambed overleed. Als extra opmerking zegt de pastoor, dat ze de echtgenote is van Cornelius Berthels.

IN DE KERK

De eerste begrafenis in de kerk in het overlijdensboek vanaf 1640 is die van Joannes Jacobs van der Rijdt, een pachter uit Vroenhout. Hij was ongeveer 37 jaar en een goed en rechtschapen man. Hij liet een vrouw en zes kinderen na. De pastoor schrijft verder dat hij godvruchtig alle sacramenten van de kerk heeft ontvangen en begraven is bij de pilaar voor het altaar van de H. Maagd. Daarvoor moest uiteraard de kerkvloer opengebroken worden. Die vloer lag regelmatig open, want meldingen van

4
begravenissen in de kerk zijn talloos.

Na het dichtmaken van het graf kwam er dan soms een speciale tegel of zelfs een complete grafplaat in. In oude kerken ziet men die nog op vele plaatsen liggen. In Wouw zijn die met de restauratie van de kerk allemaal verdwenen. De gebeenten moeten er echter veelal nog liggen. Tijdens de plaatsing van het nieuwe orgel, moest een put voor de fundering worden gegraven en daarbij stootte men eveneens op beenderen. Die werden later opnieuw begraven in de gemaakte put.

SCHUTTERIJ

Het schieten op de vogel, was vroeger een liefhebberij van de schuttersgilden. In Moerstraten moet men ook een dergelijke schutterij gehad hebben. Daar wijst Bal tenminste op als op 2 mei 1640 Amelberga uit Moerstraten overlijdt. Zij was gehuwd, arm en pas 36 jaar. Bij haar dood liet ze twee kinderen na.

Zij woonde in de omgeving van Heerle en haar ouders waren in Heerle begraven; vandaar dat ze op haar sterfbed de pastoor (Judocus Bal) gevraagd heeft om in Heerle begraven te mogen worden. Daarna schrijft de pastoor: "Zij woonde nabij de boom waar het gilde de vogel afschiet recht naar het westen". Die aanduiding heeft hij waarschijnlijk genoteerd om straks niet in de problemen te komen, als andere mensen ook elders begraven zouden willen worden. Waarschijnlijk woonde Amelberga dus tussen Heerle en Moerstraten, een gebied dat de doden naar Wouw of Heerle bracht. Waarschijnlijker is Wouw, omdat zij op speciaal verzoek naar het kerkhof van Heerle gaat. Het overlijdensboek geeft nog veel meer interessante zaken, maar daarover in een volgende aflevering.

Wouw, september 1986.

RENE HERMANS.

